

KORT OG BRUTALT: – Sverdkamper i middelalderen var ikke lange dueller, som på film. Det gikk gjerne kort og brutalt for seg, forteller Thomas Nyløkken og Lars Jørgen Myking. Forfatter og historiker Geir Atle Ermland følger med på kampen.

Klingende sverdkamp på historisk grunn

– Hva gjør du nå, spør Lars Jørgen Myking. Han har nettopp avvæpnet læremesteren sin. Men selv uten sverd har Thomas Nyløkken noen knep opp i ermet.

**LARS HØLGER URSIN
GIDSKE STARK (foto)**
lars.ursin@bt.no

Det er kanskje ikke like dramatisk som det høres ut, for duellen i Rosenkrantzårnet innledes sånn: – Nå skal vi vise en liten kamp. Jeg skal bare ha meg noe å drikke først. Thomas Nyløkken tar seg noen slurker, mens mannen, han snart skal gå i duell med, Lars Jørgen Myking, venter tålmodig med sverdet sitt. Publikum fniser litt. – Jeg er sikker på at hovedpersonen i boken drikker litt også, spøker Thomas avvæpnende. Boken han snakker om, er «Den som tener sverdet», en historisk roman av Geir Atle Ermland, der rundt en tredjedel av handlingen foregår på historisk grunn i Bergen. Også i det som har blitt hetende

Rosenkrantzårnet, som i dag omfatter det som var Magnus Lagabøtes tårn ved sjøen. Boken handler om sverdsvinging og kamp på liv og død i middelalderen. Det vil si, først og fremst er det en kjærlighetshistorie. Selv om innledningen er brutal: Der møter vi en svimeslått Torstein Ivarsson som kommer til hektene etter et slag i Skåne. Sverdkyndige Torstein raver rundt i gresset på jakt etter sverdet sitt, og kapper hodet av en halvdød kampfelle før han finner veien hjem til Vestlandet. Der venter kjærligheten, i Sigrid Bårdsdøtter. Men også en rekke problemer.

Sin egen konsulent
– Jeg har forsøkt å skildre min tolkning av sverdbruk i middelalderen. Og den er nok forskjellig fra andres, forklarer forfatteren. Ermland, som opprinnelig er fra Kvinnherad, underviser i middelalderhistorie ved Universitetet i Bergen. Research var med andre ord ikke noe stort problem. – De historiske detaljene er merkesteiner, men historien jeg forteller er oppdiktet, påpeker Ermland og erkjenner at historiske romaner er en sjanger mange faghistorikere elsker å hate.

– Absolutt. Det har jeg tenkt mye på. Det er viktig for meg å vite hvilken sjanger jeg holder på med, og ikke blande dem. Det er ikke historikeren i meg som har skrevet dette, presiserer han. – Men han har kanskje vært konsulent? – Ja, vi har tatt oss en prat av og til, humrer Ermland.

Slåss mot Hollywood
Også munken og lærlingen, Thomas og Lars Jørgen, støtter seg til det de finner av historiske fakta når de skal praktisere sverdkamp slik den ble utkjempet i middelalderen. De to er med i gruppen Frie duellister, som trener sverdteknikker fra gamle dager: De tar lærdommen sin ikke fra Hollywood, men fra historiske europeiske sverdmanualer. De vil gjerne avlive myter fra Hollywood og tegneserier. Som at sverdene er digre, tunge metallbeist. – De kunne typisk veie rundt kilo-en, forklarer de. Og en sverdduell var ingen akrobatisk affære opp og ned trapper ispedd saltoer og sprett og spring. Det var gjerne korte, blodige, brutale affærer. Slag, binde motstanderens sverd, og gjøre slutt på ham. I

dag slåss de med sverd og buckler – det siste er et lite skjold som brukes for å forsvare hånden. De demonstrerer først, og så begynner kampen. – Det var ikke helt meningen, unnskylder Thomas seg etter å ha tapt den andre runden, der lærlingen har fått inn et kraftig kutt i mage-regionen hans. Ikke på ordentlig, selvsagt. De unngår kontakt med de bløtere delene, men det klinger hardt i sverd og bucklere når de støter sammen. Publikum trekker pusten når Lars Jørgen nok en gang finter ut læremesteren. Tror de. For Thomas parerer, og plutselig har han fri bane mot hodet til lærlingen sin. **Ærlig kamp en myte**
– Det er derfor jeg er munk og du lærling, hoverser han. Det er da frekassen Lars Jørgen brått avvæpner han. – Den ærlige kampen, mann mot mann, som du ser på film, er ikke virkelig. Det er en konstruksjon. Krig i middelalderen var like feigt og brutalt som i våre dager, forteller Ermland. Hans helt har heller ikke valget mellom det entydig onde og entydig gode. Middelalderverdenen

var like full av gråsoner og vanskelige valg som i dag. Og når alt kom til alt, var det vel så viktig å ha ordet i sin makt som å kunne svinge sverdet. Det er noe av hovedpoenget i fortellingen om Torstein og Sigrid også. Historikeren Ermland vil imidlertid ikke imøtegå de romantiske heltene som slåss for Det gode med lange, tunge sverd og vinner Æren og Kjærligheten til slutt. – Det er noe jeg har med fra den andre siden, når du lærer historie som fag. Du lærer å beskrive ditt syn, ikke bruke pekefingeren. Du kan håpe ditt syn vinner gjennom, men det liten hensikt å drive misjoneering. Hvis noen synes Ivanhoe og Robin Hood er spennende skikkelser, har det lite for seg å si at dette er en gal framstilling. Folk må få lov å ha forestillinger og myter og fortellinger. Mitt bidrag er å fortelle historien på en annen måte, og håpe andre får noe utbytte av det, sier Ermland beskjedent. Og sverdkampen? Den avvæpnede munken bruker kroppen når han ikke har sverdet til rådighet, og bryter lærlingen sin i bakken. – Jeg er fortsatt munken, triumferer læremesteren igjen.